

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Οι περιλήψεις των εισηγήσεων, όπως κατατέθηκαν από τους ομιλητές

Ο Ομότιμος Καθηγητής Πέτρος Βασιλειάδης, *Εισαγωγή στο θέμα του συνεδρίου*

He analyzed the place of the Conference within the 2-years-project of CEMES: “Humble Theological Contribution to our Orthodox Church on Her Way to the 2016 Pan-Orthodox Council”, by referring to the official intervention of the Primate of the Church of Cyprus on the issue, which prompted the inclusion this conference within the overall framework of the project.

He then referred to the importance of Prof. Emeritus Evangelos Theodorou’s scholarly contribution, 60 years ago, on the ordination of Deaconesses into the Sacramental Priesthood in the Orthodox Church.

Next he mention the necessity of a review of the official position of the Orthodox, expressed in the Rhodos Consultation Statement early in the ‘90s, taking into consideration the progress in recent scholarship, biblical and theological.

He underlined the centrality of “Orthodox Theology” in the title of the conference, with the “Deaconesses” as its next but parallel focus, of course without neglecting the overall “ordination of women” issue. He then enumerated the focus of the various contributions to the conference, most of which will concentrate on the “theological” approach to the ordination of women, whereas others will also cover the historical, pastoral, sociological etc dimension of the issue.

He then elaborated the concept of the conference as announced after the completion of last year’s consultation with the same title.

A quick reference to the profound meaning of “tradition” (as it is repeatedly stated in the so-called “argument from tradition”) was made, reminding the distinction between the authentic Apostolic (with T) and historical one (with t), as well as between latent and historically expressed.

Finally he reminded the inconsistency in the general traditional Orthodox view, which is based on “tradition” with regard to the overall “ordination of women into the sacramental priesthood”, but ignores it when dealing with the rejuvenation of the order of Deaconesses in the priestly and diaconal ministry of the Orthodox Church.

(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ <http://www.amen.gr/article20389>)

Η καθηγήτρια Valerie Karras, *Μερικά θεολογικά προβλήματα στα επιχειρήματα ενάντια στη χειροτονία των γυναικών*

Οι συζητήσεις σχετικά με την επαναφορά της χειροτονημένης γυναικείας διακονίας και το ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών στην ιερωσύνη, έχουν οδηγήσει σε μια ποικιλία επιχειρημάτων που βασίζονται σε νέες ή προσαρμοσμένες προοπτικές στους τομείς της θεολογικής ανθρωπολογίας και της λειτουργικής θεολογίας, καθώς και σε διαφορετικές απόψεις σχετικά με τις παραμέτρους της στατικής μονιμότητας έναντι της πολιτισμικής αφομοίωσης σε σχέση με τις προς χειροτονία τάξεις. Δυστυχώς, πολλά απ’ αυτά τα επιχειρήματα προέρχονται από *apriori* απόψεις ότι οι γυναίκες δεν μπορούν και δεν πρέπει να χειροτονούνται, με αποτέλεσμα η προσπάθεια να διαμορφωθούν θεολογικά επιχειρήματα για να υποστηρίξουν μια προαποφασισμένη άποψη είχε, ακούσια, αρνητικές συνέπειες σε σχέση με τόσο πολύπλοκα θέματα, όπως της σωτηριολογίας της Ενσάρκωσης, καθώς συσχετίζει τις γυναίκες με τη συμβολική και εικονική λειτουργία του ιερέα στη λειτουργία. Η παρούσα εισήγηση

θα παρέχει μια επισκόπηση και μια σύντομη κριτική μερικών από τα παραπάνω επιχειρήματα.

Η Dr. Phyllis Zagano, Διακόνισσες στη Ρωμαιοκαθολική παράδοση: Επιχειρήματα του παρελθόντος και πιθανότητες του μέλλοντος

Η εισήγηση συζητά τα επιχειρήματα του παρελθόντος και του μέλλοντος σε σχέση με το θέμα της χειροτονίας των γυναικών ως διακόνων στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, η οποία, παρά την κοινή καθολική-ορθόδοξη ιστορία των διακονισσών, χρησιμοποιεί επιχειρήματα κατά της χειροτονίας των γυναικών, μεταφέροντας τα και στο βαθμό του διακόνου (Ο όρος που χρησιμοποιείται ευρέως στο πλαίσιο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας είναι γυναίκες διάκονοι και όχι διακόνισσες, ο οποίος δηλώνει το μη χειροτονημένο πρόσωπο).

Ο θεσμός των διακονισσών έχει καταργηθεί στη Δύση από τον 12^ο αιώνα και δεν έχει αναβιώσει. Οι αντιρρήσεις για την αναβίωση είναι: 1) ο θεσμός των διακονισσών ήταν ένας ξεχωριστός, ειδικός, μη-μυστηριακός βαθμός και 2) για να μπορέσει κάποιος να χειροτονηθεί μυστηριακά πρέπει να μπορεί να εκπροσωπήσει το Χριστό με φυσικό τρόπο. Αυτό το τελευταίο είναι γνωστό ως το 'επιχείρημα της εικόνας'.

Το επιχείρημα της εικόνας παρουσιάστηκε και αναπτύχθηκε θεολογικά στο κείμενο του Βατικανού *Inter Insigniores* το 1976, κείμενο ενάντια στην ιεροσύνη των γυναικών, αλλά το ίδιο επιχείρημα δεν υπάρχει στο Κείμενο του Πάπα *Ordinatio Sacerdotalis* το 1994.

Η Β' Βατικανή επίσημα προχώρησε στην αναβίωση του βαθμού του διακόνου ως βαθμού της ιεροσύνης, ενώ οι ανεπίσημοι διάλογοι για τις γυναίκες και το βαθμό του διακόνου δεν αξιοποιήθηκαν και δεν έγιναν πράξη, παρόλο που η Ιερά Σύνοδος του Όρους του Λιβάνου το 1736 περιείχε κανόνες- οι οποίοι εγκρίθηκαν από τον Πάπα-που αφορούσαν την χειροτονία των γυναικών ως διακόνων.

Το έργο της Διεθνούς Θεολογικής Επιτροπής του Βατικανού (ITC) (1992-1997) υποστήριξε τη δυνατότητα γυναικών διακόνων, αλλά δεν δημοσιεύτηκε ποτέ επίσημα. Ένα νεώτερο κείμενο της ίδιας επιτροπής (2002) συμπεριλαμβάνει την ίδια άποψη, αλλά αφήνει την αναβίωση του θεσμού «στο λειτούργημα της διάκρισης» μέσα στην Εκκλησία.

(Το πλήρες κείμενο της εισηγήσεως στα αγγλικά εδώ http://cemes.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/9._zagano_full_paper.pdf)

Ο καθ. π. Ιωάννης Χρυσανγής, «Υπέρ της εν Χριστώ διακονίας»

The principal focus of his presentation was not merely the historical and theological, or even the liturgical and canonical dimensions of women and the diaconate or women and ordination, but rather the pastoral and practical concept of *authority and ministry* in the church. There can be no clear understanding of the priesthood or even of the episcopate unless we first properly appreciate the diaconate. Out of his experience as a deacon of over thirty years, Fr. John Chryssavgis claims that the theology of the priesthood should not begin from the top down, but rather from the notion of humble service and *diakonia*, without which none of the priestly ministries make any sense at all. Fr. John concluded that a creative revival of the diaconate could become the source of resurrection for the ordained ministry in general, thereby playing a crucial role in the mission of the church. In this respect, the restoration of the diaconate may well prove both timely and vital.

(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ (<http://www.amen.gr/article20415>))

Ο Ομότιμος καθηγητής Ιωάννης Καραβιδόπουλος, Ιουνία ως απόστολος και οι συνέπειές της για τη χειροτονία των διακονισσών

Regarding the question of Paul's greetings at Rom. 16, 7 being addressed to a man named "Junias" or to a woman by the name of Junia, this study takes the view that the latter is correct. It bases its position on the following observations: 1. In the manuscript tradition of the New Testament, especially the miniscule manuscripts which are accentuated, we find the reading Ἰουνία (Junia). The particular contribution of this study consists in the examination of a large number of lectionaries, given that the excerpt from Rom. 16, 1-16 is a liturgical reading in the Orthodox Church. The lectionaries are unanimous in presenting the reading Ἰουνία. Besides, from as early as the first printed editions of the NT by Erasmus (1516) through to the critical editions of the 19th century and even the first editions by Eberhard Nestle in the first quarter of the 20th century, the reading Junia is dominant. 2. In their interpretations, the Greek and Latin fathers of the Church adopted the feminine form of the name and lauded Junia as the first female apostle, understanding the term "apostle" as this is actually used in the NT, in the broader sense, not as being restricted to Jesus' twelve disciples. 3. There is no evidence for the masculine name Junias in any contemporary source of the NT, in contrast to the feminine Junia, which is to be found in numerous Greek and Latin literary sources. 4. The first time the masculine reading of the name at Rom. 16,7 is encountered is in the 13th century, in Aegidius (Giles) of Rome and later in Luther's translation of the NT (16th century). It may be that these two sources influenced many later European translations. 5. The ancient Latin, Syriac and Coptic translations all testify to the feminine form of the name, as do many of the more recent ones, from 1970 onwards. The preference of certain exegetes and editors of the NT for the masculine name had to do with the interpretation of Paul's phrase at Rom. verse 16, 7: "ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις". The prevailing interpretation is "outstanding among the apostles"; hence it was thought that the appellation 'apostle' was inappropriate for a woman. They therefore either took Iounias as masculine, or, if they accepted that the name was feminine, translated the controversial phrase as "well known to the apostles".

Finally, detailed study of the sources indicates that we should accept the feminine form of the name, Junia, as being correct. This preference is clear in the most recent reprints of the two most widely recognized critical editions today. In the 3rd reprint of the 4th edition (1998) of *The Greek New Testament*, as well as in the 1998, 5th, corrected Jubilee edition of the *Novum Testamentum Graece* by Nestle-Aland (on the occasion of the 100th anniversary of E. Nestle's first edition), the reading Ἰουνία is adopted, while the masculine Ἰουνιᾶς is not even mentioned in the critical apparatus. (Το πλήρες κείμενο της εισηγήσεως εδῶ http://cemes.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/15._karavidopoulos.pdf)

Ο Δρ. Κωνσταντίνος Γιοκαρίνης, Η χειροτονία των διακονισσών και το έμφυλο και άφυλο του σαρκωθέντος Χριστού.

Ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου στό πλαίσιο τῆς θεολογικῆς ἀνθρωπολογίας καί ἡ προβληματική τῆς. Θεολογική ἀνθρωπολογία καί χριστολογία. Ἡ ἀνδρῶα μορφή τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου. *Θεολογική ἢ ἱστορική ἀναγκαιότητα;* Ἡ ἱερωσύνη καί ἡ «όντολογία» τῶν φύλων. Τό φύλο καί ἡ ἱερωσύνη. Τό μυστήριο τῆς ἱερωσύνης καί ἡ φύση αὐτῆς. Ἡ φυσική ὁμοίωση τοῦ φορέα τῆς ἱερωσύνης καί τό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεγάλου Ἀρχιερέως καί ἡ φυσική ἀνάπλασή του ἀπό τόν φορέα τῆς ἱερωσύνης.

Ὁ προβληματισμός τῶν θηλέων μελῶν τοῦ Σώματος Χριστοῦ: Ὁ σαρκωμένος Θεός Λόγος, ὑπῆρξε καί παραμένει «εἰς πῶσιν καί εἰς ἀνάστασιν πολλῶν» καί «σημεῖον ἀντιλεγόμενον». Ἡ Ἐκκλησία τοῦ σαρκωθέντος Χριστοῦ, σήμερα, εἶναι ἀποδέκτης πολλῶν προκλήσεων. Εἰδικότερα, τὰ θήλεα μέλη τοῦ Σώματος Τουδιερωτῶνται, γιατί ἀποκλείονται ἀπό τό Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης; Γιατί τό ἄρρεν φύλον τῆς σάρκωσής Του λειτουργεῖ δεσμευτικά γιά τήν ἐπιλογή τοῦ φορέα τῆς Ἱερωσύνης; «Καί ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο» μᾶς λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης καί τό δόγμα τῆς Χαλκηδόνας βεβαιώνει «τέλειος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι». Πῶς τό ἄρρεν σχῆμα, «χιτώνας» ἢ «ἐπενδύτης» τοῦ σαρκωθέντος Χριστοῦ χρησιμοποιεῖται ὡς κριτήριον ἐπιλογῆς τοῦ φορέα τῆς Ἱερωσύνης, ὅταν μάλιστα αὐτό δέν εἶναι μόνο στοιχεῖο διαίρεσης, ἀλλά καί «προσηκείωται τῇ ἀλόγῳ φύσει»; Μήπως, ἀκόμη, συνιστᾷ ἄρνηση τοῦ δόγματος; Γιατί «τό ἀπρόσλη-πτον καί ἀθεράπευτον».

Μέ δεδομένη τή θεολογική θέση, ὅτι ἡ *ἱερωσύνη εἶναι τοῦ Χριστοῦ* καί ὑποστασιάζεται ἱστορικά κατά τή σταυρική Του θυσία, τίθεται τό ἐρώτημα: τί θυσιάζει ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός Λόγος ἐπί τοῦ Σταυροῦ τήν *τέλεια ἀνθρώπινη φύση ἢ τήν ἄρρενα μορφή* τῆς; Ἡ ἐπίκληση τῆς δυσχιλιετοῦς πρακτικῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐπιλογῆς τῶν φορέων τῆς ἱερωσύνης, χωρίς δογματική κατοχύρωση στερεῖται πειθοῦς. Ὁ Χριστός διεκήρυξε: «Ἐγώ εἰμί ἢ ἀλήθεια καί ἡ ζωή», ὄχι πάντως τό ἔθος, ἢ συνήθεια.

Ἡ ἀπεμπόλιση τοῦ ἐσχατολογικοῦ χαρακτήρα τῆς ὄντολογίας τῶν μελῶν της ἀποψιλώνει τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῶν ἀναγνωριστικῶν στοιχείων τῆς ἰδιοπροσωπίας της καί τήν μεταβάλλει σέ θρησκευτικό κοσμικό καθίδρυμα.

(A similar text in English at http://cemes-en.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/12a_yokarinis_the_gender_or_genderlessn_ess.pdf)

Ο καθ. Χριστόφορος Αρβανίτης, Η θρησκευτολογική και κοινωνιολογική τυπολογία της υποταγῆς της γυναίκας στον ἄνδρα. Οι εκκλησιολογικές της συνέπειες στο θέμα της ἱερωσύνης των γυναικῶν.

Ἡ φυλοτική διαφορά ὑποδηλώνεται, κυρίως, μέσα ἀπό σχέσεις ἐξουσίας, οἱ ὁποῖες δέν λαμβάνουν ὑπ'ὄψιν τους τό βιολογικό φύλον, ἀλλά τή κοινωνική τους θέση. Σέ αὐτήν τήν περίπτωση ἡ θρησκευτική στήριξη κρίνεται ἀναγκαῖα καί ἐπιτυγχάνεται μέ τήν ἀναγωγή τῆς κοινωνικῆς διαφοροποίησης στή θεϊκή τάξη, καθὼς ὁ Θεός δημιουργεῖ πρῶτα τόν Ἀδάμ καί μετά τήν Εὐά ἀπό τό πλευρό τοῦ Ἀδάμ. τό ζήτημα τῶν δικαιωμάτων τῶν γυναικῶν ἀνακύπτει τήν περίοδο τῆς μετάβασης ἀπό τή μεσαιωνική φεουδαρχική κοινωνία στή βιομηχανική. Ἡ γυναικεία χειραφέτηση ἀποτελεῖ τμήμα ἐνός νέου ἐπαναπροσανατολισμοῦ τῆς σύγχρονης κοινωνίας, τοῦ ὁποῦ κύριο χαρακτηριστικό εἶναι ἡ κοινωνική οργάνωση καί δομή. Τό δικαίωμα ψήφου, ἡ ἀλλαγή τῆς νομοθεσίας, τὰ προνόμια, πολιτικά καί κοινωνικά, ὑποδηλώνουν τήν ἀνδρική παρακμιακή παρουσία σ' ἕνα πολιτισμό πού ἀντιλαμβάνεται πλέον τήν οἰκουμενικότητα του σύνθετα καί μέ πολλά ἀντί. Βασικά στοιχεῖα στήν ἀνάλυση ἀποτελοῦν οἱ ἰδιαίτερες συνθήκες τοῦ ἐκάστοτε περιβάλλοντος, χώρου, τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος διαμορφώνει καί διαφοροποιεῖ τούς κοινωνικούς ρόλους τῶν δύο φύλων.

Στήν κοινωνιολογική κατανόηση τῆς θρησκευτικῆς τυπολογίας τό «ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» ἀποτελεῖ φράση ἢ ὁποῖα ἐμπεριέχει τό οἰκοδόμημα τῶν δύο διαφορετικῶν ἐκδοῶν τοῦ σώματος κατά τό φύλον βιολογικά καί τό ὁποῖο ἀναφέρεται σέ δύο τουλάχιστον κοινωνικῶς προδιορισμένα φύλα. Ὡς οἰκοδόμημα

συγκροτείται με σκοπό να έρμηνευθεί τό πολιτισμικό υπόβαθρο τής πατριαρχίας έναντι τής μητραρχίας.

Ἡ γυναίκα ἐκτιμᾶται βαθύτατα ὡς μητέρα, βρίσκεται, ὅμως, σέ ὑποδεέστερη ἀπό τήν ἄνδρα κοινωνική θέση. Διαδραματίζει σπουδαίους ρόλους στήν ἀρχέγονη ἐκκλησία, προτρέπεται, ὅμως, σέ ἥσυχη ζωή καί ὑποταγή στόν ἄνδρα. Τό κείμενο τής Α Πρὸς Κορ.11,3 μιᾷ σαφέστατα γιά κατ' εἰκόνα δημιουργία τοῦ ἄνδρα, χαρακτηρίζει δέ τή γυναίκα ὡς τή μόνη ἀντάξια βοηθό τοῦ ἄνδρα σέ σύγκριση μέ τά ἄλλα δημιουργήματα. Μιᾷ γιά ἀνωτερότητα τοῦ ἄνδρα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἀπό αὐτόν προέρχεται ἡ γυναίκα καί ἔτσι ἡ γυναίκα δημιουργεῖται, γιά νά ὑπηρετεῖ τόν ἄνδρα στόν ὅποιο ὀφείλει νά ὑποτάσσεται. Καταλήγει σέ μιᾷ ὀλοκληρωμένη τυπολογία ὑποταγῆς ὅπου ὁ Χριστός εἶναι κεφαλή τοῦ ἄνδρα καί ὁ ἄνδρας κεφαλή τής γυναίκας καί σέ μιᾷ συμβολική τυπολογία τής ὑποταγῆς, ὅπου τό κάλυμμα τής κεφαλῆς συμβολίζει τήν ὑποταγή τής γυναίκας στόν ἄνδρα.

Ἡ τυπολογία τής παύλειας θεολογίας βρῆκε οὐσιαστική ἐφαρμογή καί πρακτική στίς κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες τής ἐποχῆς, καθῶς, ἀναλύοντας τήν ἔννοια τοῦ συμβόλου, αὐτή ἡ ἐφαρμογή ἀνταποκρίνεται σέ μιᾷ λογική ἀναγκαιότητα. Τό σύμβολο, γιά νά εἶναι κατανοητό, ὀφείλει νά ἀνάγεται σέ ἀνθρώπινες πραγματικότητες μέσα ἀπό τίς ὁποῖες ὑπάρχει ἡ δυνατότητα ἀναλογικά νά γίνει πιό εὐκόλα κατανοητό ἡ πρόσληψη τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τό γεγονός λοιπόν ὅτι ἡ εἰκόνα τής συζυγικῆς συνύπαρξης τοῦ ἄνδρα καί τής γυναίκας στόν Παῦλο εἶναι ἐπηρεασμένη ἀπό τήν πατριαρχική ἐποχή, ἡ συζυγική ἀγάπη δέν ὑπάρχει παρά μόνο μέσα ἀπό τήν κοινωνική δομή καί ἐφαρμογή τής ὑποταγῆς τής γυναίκας στόν ἄνδρα της. Γιά τόν Παῦλο, μιᾷ τέτοια δομική συζυγικά ἀνισότητα, ἀποτελεῖ πραγματικότητα ἀναντίρρητη, καθῶς συνδέεται μέ τή φυσική τάξη καί τή σειρά τῶν πραγμάτων καί ἐπομένως ἦταν πολύ φυσικό νά χρησιμοποιηθεῖ, γιά νά περιγράψει τήν ἄνιση σχέση ἀνάμεσα στόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία. Μόνο πού ἀνάγοντας τό φυσικό τῶν πραγμάτων στή σφαῖρα τοῦ θείου ἡ σχέση ἀπολυτοποιεῖται καί μετατρέπεται σέ σχέση δοτῆ ἀπό τόν Θεό. Αὐτή ἡ ἄνιση κοινωνική δομή τής ὑποταγῆς προσδιορίζεται ἐπακριβῶς μέσα ἀπό τό κείμενο τής πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς: «οἱ γυναῖκες νά ὑποτάσσεσθε...». Τό κείμενο αὐτό ἀποτελεῖ ἕνα πολύ καλό παράδειγμα θρησκευτικῆς προέλευσης ἐπιπροσδιορισμοῦ (surdétermination) μιᾷς κοινωνικῆς δομῆς, τής ὁποίας ἡ ἀπόλυτη ἀξία ἀνάγεται σέ μιᾷ παραδοσιακή χριστιανική ἀντίληψη γιά τήν οἰκογενειακή ἱεραρχία. Αὐτή ἡ ἴδια τάση ὑφίσταται καί στόν παραδοσιακό τρόπο ἀντίληψης γιά τήν Ἐκκλησία.

Ἡ Δρ. Σπυριδοῦλα Αθανασοπούλου-Κυπρίου, *Ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν καί το εσχατολογικό σώμα: πρὸς μιᾷ ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία πέρα ἀπό τή διαφορά φύλου*

Ὁ σκοπός τής εἰσήγησής της εἶναι νά ἀναλύσει καί νά προκαλέσει τήν κατασκευή τής χριστιανικῆς ὀρθόδοξης ἀνθρωπολογίας πέρα ἀπό τή σεξουαλική ἰδεολογία καί πρὸς το εσχατολογικό σώμα. Ἀνάμεσα στα ἐπιχειρήματα τής Ρωμαιοκαθολικῆς καί τής ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας ἐνάντια στη χειροτονία τῶν γυναικῶν, τό φύλο τοῦ ἐνσαρκωμένου Λόγου τοῦ Θεοῦ μοιάζει βασικό καί κάνει το θηλυκό πρόσωπο ἀδύναμο νά ἐκπροσωπήσει τόν Χριστό. Παρόλο που αὐτοί που διαφωνοῦν μέ τή χειροτονία ἀναγνωρίζουν: α) τό γεγονός ὅτι σκοπός τής ἐνσάρκωσης ἦταν ἡ ἀποκατάσταση τής ἐνότητας τής διηρημένης ἀνθρώπινης φύσης, καί β) τό γεγονός ὅτι ἐν Χριστῷ ἄνδρες καί γυναῖκες εἶναι ἴσοι, ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ σεξουαλική διαφορά ἀποτελεῖ δομικό χαρακτηριστικό τής ἀνθρώπινης φύσης (καί ὄχι ἀπλῶς ἕνα ἐξωτερικό στοιχεῖο) καί ὅτι ἄνδρες καί γυναῖκες εἶναι διαφορετικοί, ὄχι γιατί κάθε ἀνθρώπινο πρόσωπο εἶναι μοναδικό, ἀλλά στη βάση τοῦ βιολογικοῦ τοῦ σώματος.

Πίσω από αυτό το επιχείρημα κρύβεται μια ιδεολογία του φύλου που υποστηρίζει, ότι τα ανθρώπινα όντα διαχωρίζονται σε βιολογικά φύλα από τη φύση τους. Σε αυτήν την εισήγηση προτείνεται ότι αυτή η άποψη έρχεται σε αντίθεση όχι μόνο με την σύγχρονη αντίληψη για την κατασκευή του βιολογικού και κοινωνικού φύλου αλλά και με τη βιβλική μαρτυρία και την παράδοση της Εκκλησίας. Το βασικό της επιχείρημα είναι ότι αν δούμε τα ανθρώπινα όντα υπό το φως του εσχατολογικού σώματος, κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να αποκλειστεί από την ιεροσύνη.

Η Δρ. Maria Gwyn McDowell, Μοναδικά σώματα, μοναδικά χαρίσματα: *Προς μια λειτουργία που οδηγεί στον αγιασμό και την θέωση.*

Οι σύγχρονες συζητήσεις για την πλήρη λειτουργική συμμετοχή των γυναικών σπάνια επικεντρώνονται στα σώματα και στις ικανότητες τους όπως ακριβώς είναι. Ο σκοπός της εισήγησής μου είναι να αναλύσω και να προκαλέσω την κατασκευή της Χριστιανικής Ορθόδοξης ανθρωπολογίας πέρα από τη σεξουαλική ιδεολογία και προς το εσχατολογικό σώμα. Ανάμεσα στα επιχειρήματα της Ρωμαιοκαθολικής και της Ορθόδοξης εκκλησίας ενάντια στη χειροτονία των γυναικών, το φύλο του ενσάρκωμένου Λόγου του Θεού μοιάζει βασικό και κάνει το θηλυκό πρόσωπο αδύναμο να εκπροσωπήσει το Χριστό. Παρόλο που αυτοί που διαφωνούν με τη χειροτονία αναγνωρίζουν: α) το γεγονός ότι σκοπός της ενσάρκωσης ήταν η αποκατάσταση της ενότητας της διηρημένης ανθρώπινης φύσης και β) το γεγονός ότι εν Χριστώ άνδρες και γυναίκες είναι ίσοι, υποστηρίζουν ότι η σεξουαλική διαφορά αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης (και όχι απλώς ένα εξωτερικό στοιχείο) και ότι άνδρες και γυναίκες είναι διαφορετικοί όχι γιατί κάθε ανθρώπινο πρόσωπο είναι μοναδικό, αλλά στη βάση του βιολογικού τους σώματος. Πίσω από αυτό το επιχείρημα κρύβεται μια ιδεολογία του φύλου που υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα όντα διαχωρίζονται σε βιολογικά φύλα από τη φύση. Σε αυτήν την εισήγηση προτείνω ότι αυτή η άποψη έρχεται σε αντίθεση όχι μόνο με την σύγχρονη αντίληψη για την κατασκευή του βιολογικού και κοινωνικού φύλου αλλά, επίσης, με τη βιβλική μαρτυρία και την παράδοση της Εκκλησίας. Το βασικό μου επιχείρημα είναι ότι αν δούμε τα ανθρώπινα όντα υπό το φως του εσχατολογικού σώματος, κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να αποκλειστεί από την ιεροσύνη.

Οι υποστηρικτές συχνά επικεντρώνονται σε αναπόδεικτες θεωρίες που αφορούν στο εσχατολογικό σώμα, παρά στο σώμα όπως είναι στην πραγματικότητα. Η ιεροσύνη και οι πράξεις της διακονίας περιλαμβάνουν πραγματικά σώματα και πραγματικές ικανότητες. Παρομοίως και η θέωση είναι μια δυναμική πορεία και πράξη της αρετής που βιώνεται μέσω του σώματος, όπου οι ικανότητες κάποιου/ας χρησιμοποιούνται για να αγαπήσουν καλύτερα το Θεό και τον άνθρωπο.

Η Ορθόδοξη δογματική μας διδασκαλία, η οποία διαμορφώνει την κατανόηση της ενσάρκωσης και της εικόνας υποστηρίζει μια λειτουργική πρακτική, η οποία αναγνωρίζει τις μοναδικές ικανότητες και τα χαρίσματα του ανθρώπινου προσώπου και σε σχέση με το σώμα του. Εν συντομία η χειροτονία των γυναικών και η ελευθερία για την πλήρη λειτουργική τους συμμετοχή πηγάζει από την Ορθόδοξη θεολογία της σαρκώσεως και επιτρέπει στη Θεία Λειτουργία να αποτελεί με τον καλύτερο τρόπο τόπο θέωσης.

Η υποφ. Δρ. Teva Regule *Γυναίκες και διακονικό λειτούργημα στην Ορθόδοξη Εκκλησία: Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον*

Ακόμη από την βιβλική περίοδο, οι γυναίκες συμμετείχαν στο διακονικό λειτούργημα της Εκκλησίας. Παρομοίως οι γυναίκες εξακολουθούν να υπηρετούν και

σήμερα. Η παρούσα εισήγηση θ' αναδείξει τους τρόπους με τους οποίους οι γυναίκες υπηρετούν σήμερα το Χριστό και την Εκκλησία Του διαμέσου της διακονικής εργασίας, εστιάζοντας κυρίως στην εργασία που επιτελούν οι γυναίκες στο δυτικό πλαίσιο (π.χ. Ηνωμένες Πολιτείες). Θα ξεκινήσω περιγράφοντας την εργασία που πραγματοποιούν οι γυναίκες ως εφημέριοι, πνευματικοί καθοδηγητές, κήρυκες του Λόγου, διαχειριστές της ενορίας και συντονιστές εξωστρέφειας. Στη συνέχεια, θα εξετάσω το ερώτημα σχετικά με τη χειροτονία των γυναικών –τι σημαίνει χειροτονία και πως αυτά τα υπουργήματα θα μπορούσαν να ενισχυθούν μέσω της διακονικής χειροτονίας. Αν το επιτρέψει ο χρόνος, θα παρουσιάσω κάποια πιθανά βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα βήματα που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν για την αποκατάσταση του αξιώματος και την αναζωογόνηση ολόκληρης της διακονίας –ανδρικής και γυναικείας- για την οικοδόμηση της Εκκλησίας σήμερα.

(Το πλήρες κείμενο της εισηγήσεως στα αγγλικά εδώ http://cemes-en.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/teva_regule_full_text.pdf)

Ο Δρ. Srboljub Ubiparipović, *Η τάξη των Διακονισσών και η Λειτουργική αναγέννηση στην Ορθόδοξη Εκκλησία: Ιστορικές, τελετουργικές και θεολογικές πτυχές*

Η Λειτουργική αναγέννηση στην Ορθόδοξη Εκκλησία έχει εγκαινιάσει μια πολύ λεπτομερή και σημαντική εξέταση του νόμου της λατρευτικής ζωής των Ορθοδόξων Χριστιανών. Σε μια ευρεία κλίμακα θεμάτων που αφορούν την ενδυνάμωση και βελτίωση του ρόλου της γυναίκας στη λογική λατρεία του Σώματος του Χριστού, θέση ιδιόμορφη ανήκει η δυναμική ανανέωση της Τάξης των Διακονισσών.

Ο σκοπός αυτής της επιστημονικής εργασίας είναι από λειτουργική άποψη η αυθεντική και συγκριτική εξέταση πλήθους ιστορικών, τελετουργικών και θεολογικών απόψεων στην προσπάθεια απάντησης στο ερώτημα αν γενικά είναι δυνατόν, σε ποιες περιπτώσεις και πώς θα μπορούσε να επαναβεβαιωθεί η τάξη των Διακονισσών;

Ο Καθ. Θ. Γιάγκου, *Η κανονική παράδοση στα ζητήματα της θέσης και μαρτυρίας των γυναικών στην λειτουργική πράξη της Εκκλησίας.*

Τα θέματα που έθιξε στην εισήγησή του αφορούσαν: (α) στο ποιοι επιτρέπονται και ποιοι αποτρέπονται να εισέρχονται στο ιερό βήμα και ποια τα σχετικά κανονικά ερείσματα (β) στη «λειτουργική» θέση της γυναίκας στο μοναχισμό, στο θέμα της «εξομολόγησης» από την ηγουμένη και από ανίερους μοναχούς, στη διελκυστίδα ανάμεσα στο θεσμό και το χάρισμα. (γ) στη συμμετοχή της γυναίκας στην ψαλμωδία κατά τη δημόσια λατρεία και στην ευθύνη του ποιμαντικού λόγου και την ανευθυνότητα των αδοκίμων. Για την υποστήριξη της παραπάνω θεματολογίας θα σταχυολογηθούν πληροφορίες από πηγές, ιδίως τις κανονικές και τις ψευδοκανονικές.

Η Δρ. Ιωάννα Σαχινίδου, *Η θεολογική σημασία της 'περιχώρησης': Οι συνέπειες για την χειροτονία των διακονισσών*

Η διαστρέβλωση των σχέσεων της ανθρωπότητας με το Θεό, πηγή της ζωής, οδηγεί σε καταδυναστευτική σχέση εξουσίας των ανθρώπων προς άλλους ανθρώπους και τη φύση. Στόχος είναι να γίνει ορατό το θέλημα του Θεού. Η κριτική στη διατριβή της πηγάζει από τις οικολογικές, φεμινιστικές και οικο-φεμινιστικές θεολογίες.

Καταθέτει εστιασμένη θεώρηση των «δυσισμών». Αναφέρεται στη διάσπαση της προσωπικότητάς και την έξοδο από κομματιασμένους εαυτούς για να αναδημιουργηθούν έτσι υγιείς προσωπικότητες. Ανιχνεύει την εξέλιξη της πατερικής

έννοιας «περιχώρηση» και μελετά το δυναμισμό και τη ζωντάνια που προσφέρει όπως και τις θετικές συνέπειες που έχει στην προσπάθεια να αντιμετωπιστούν τα σημερινά κοινωνικά και οικολογικά προβλήματα. Ανιχνεύεται η εξέλιξη της έννοιας: Τριαδική Περιχώρηση, που αφορά στη σχέση των τριών προσώπων της Αγίας Τριάδας. Εστιάζεται στην χριστολογική περιχώρηση που αφορά στη συνύπαρξη θείας και ανθρώπινης φύσης εν Χριστώ. Στόχος της είναι να θεραπευτούν οι σχέσεις μεταξύ ανθρώπων και μεταξύ ανθρώπων και της γης και να ανοίξει ο δρόμος σε περιχωρητικές συνειδήσεις και πολιτισμούς.

Τα όντα αλληλοσυνδέονται και αλληλοεξαρτώνται· όλα εξαρτώνται από το δημιουργό. Η χριστολογική περιχώρηση διαλέγεται με όλους τους λόγους που υπάρχουν πανενθεϊστικά εν τω Λόγω. Η περιχώρηση Θεού και δημιουργήματος είναι αμοιβαιότητα Θεού και κόσμου. Στην Αγία Τριάδα που ανοίγεται στον κόσμο, και στο Λόγο που σαρκώθηκε, συναντάμε το δυναμισμό της σάρκωσης ως χριστολογική περιχώρηση προς την κτίση, για να σωθεί κάθε σάρκα, όλη η αλυσίδα της ζωής από τη φθορά και το θάνατο και να ενωθεί με το Λόγο. Η Τριάδα συντηρεί και ανακαινίζει τη ζωή εν Χριστώ, κάθε ον είναι πολύτιμο ως δημιούργημα του Δημιουργού και ως μέλος της αλυσίδας της ζωής που δημιούργησε ο Θεός. Σε περιχωρητικές σχέσεις αγάπης και ελευθερίας, αυτονομίες, κλειστά κυκλώματα, διακρίσεις, αποκλεισμοί, περιθωριοποίηση, εξουσιαστική κυριαρχία διαλύονται. Η αγάπη περιχωρητικά, κενωτικά προχωρά προς, και ανοίγεται για, τους άλλους, οδηγημένη από την αιώνια περιχωρητική, κενωτική θεία αγάπη.

Η Δρ. Ευανθία Αδαμτζήλογλου, *Η γυνή εκ του ανδρός...εν υμίν αυτοίς κρίνατε Α΄ Κορ. 11, 8β. 13α: Κοινωνικός μετασχηματισμός, απομυθοποίηση θηλυκών θεοτήτων ή πασχάλια ανατροπή;*

Η παύλεια πρόταση «γυνή εκ του ανδρός» που αποδίδει τη γιαχβική παράδοση της βιβλικής δημιουργίας των δύο φύλων κατά τους Ο΄ θεωρείται ότι αποτελεί την κατά μέτωπο επίθεση κατά της αλήθειας, όπως λένε, της κυριαρχίας του θηλυκού που δεν τόλμησε να διατυπώσει ούτε αυτός ο Γιαχβιστής.

Αν βέβαια διαμορφώνει κανείς τη συλλογιστική του με βάση δεδομένα που έχουν ως κεντρικό σημείο αναφοράς την αναβίωση της μεγάλης θεάς τότε θα έλθει σε αντιπαράθεση με το συγγραφέα της γιαχβικής διήγησης για τη δημιουργία και την πτώση του ανθρώπου. Θα συμφωνούσε με την πρωτοβουλία της γυναίκας να γευτεί τη γνώση και να τολμήσει την ισοθεΐα με την ανυπακοή της. Τέτοιες θέσεις συναντά κανείς σε ερμηνείες της βιβλικής δημιουργίας από τους γνωστικούς που προβάλλουν τη Σοφία ως το μυθοποιημένο θηλυκό από το οποίο αρχίζει η δημιουργία.

Στη σύγχρονη εποχή αναβιώνουν τέτοιες γνωστικές ερμηνείες όπως πέρασαν μέσα από τον ευρωπαϊκό μεσαίωνα αλλά παράλληλα συνδέονται δεξιοτεχνικά με τα δεδομένα των επιστημών της ψυχολογίας, ανθρωπολογίας, κοινωνιολογίας, ιστορίας και θρησκευσιολογίας ώστε να περιβάλλονται με ιδιαίτερο επιστημονικό κύρος.

Η συλλογιστική αναβίωσης της μεγάλης Θεάς Μητέρας που συνδέεται άμεσα με τη γυναικεία ιεροσύνη, εμπλουτισμένη επιστημονικά μπαίνει στην αντιπαράθεση της Μητριαρχίας με την Πατριαρχία την οποία εντοπίζει στη βιβλική δημιουργία του Γιαχβιστή όπου επικρατεί η νίκη της Πατριαρχίας. Όταν αυτή η γραμμή σκέψης σε μια ψυχαναλυτική προσέγγιση περιγράφει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Πατριαρχίας και της Μητριαρχίας, προδίδει παράλληλα το υπόβαθρό της που φαίνεται ότι δεν γνωρίζει την αγιοπνευματική ανθρωπολογία της ανατολικής παράδοσης.

Ωστόσο όμως η κριτική του κειμένου της βιβλικής δημιουργίας ανέδειξε τις αλήθειες που περιέχει το κείμενο του Γιαχβιστή. Ο βιβλικός συγγραφέας τοποθετεί τη γυναίκα ως ισότιμο πρόσωπο απέναντι στον άνδρα, χωρίς ούτε να την υποβαθμίζει στην κατάσταση του ζώου ούτε να τη θεοποιεί. Η δημιουργία των δύο φύλων ανήκει στη δημιουργική θέληση και αγάπη του Θεού και δεν εκφράζει την πτώση από το πλήρωμα όπως λένε οι γνωστικοί. Συστηματικά όμως ο Γιαχβιστής απομυθοποιεί τις θηλυκές θεότητες γονιμότητας που θεοποιούν είτε τη γη, είτε τη Σελήνη, ή το φίδι ή το γυναικείο σώμα. Αυτήν την απομυθοποίηση δηλώνει η φράση «γυνή εξ ανδρός».

Ο Γιαχβέ δεν είναι εχθρικός προς τη γυναίκα. Απομυθοποιεί μεν τη θεοποίηση του θηλυκού αλλά βάζει στη θέση του και το θεοποιημένο υπερεγώ του αρσενικού που φαίνεται καθαρά στη θεοποιημένη βασιλική εξουσία του Φαραώ. Όταν δηλώνει την ταυτότητά του ο Γιαχβέ στον Μωυσή τότε του αναθέτει την απελευθέρωση του λαού από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων. Η αντιπαράθεση του Γιαχβέ με τη θεοποιημένη εξουσία καταλήγει στο θάνατο όλων των διαδόχων της.

Στη γραμμή της πασχάλιας ανατροπής της θεοποιημένης ανδρικής εξουσίας συντελείται ένας εκδημοκρατισμός της βασιλικής εξουσίας στο λαό του Θεού. Σε αυτή τη γραμμή βρίσκεται και η ανδρική ιεροσύνη στην Παλαιά Διαθήκη που γίνεται με την προσφορά των πρωτότοκων αρσενικών παιδιών στο Θεό την οποία ακολουθεί πιστά και ολοκληρώνει ο Ιησούς Χριστός. Η θέση των δύο φύλων στη λατρεία σημαδεύουν αυτήν την πασχάλια ανατροπή του θεοποιημένου υπερεγώ.

(Το πλήρες κείμενο της εισηγήσεως εδώ http://cemes-en.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/adamtziloglou_full_text.pdf)

Η Δρ. Ευαγγελία Βουλγαράκη-Πισίνα, *Ο ρόλος των αιρέσεων στη διαμόρφωση της Πατερικής διδασκαλίας για τις γυναίκες.*

Η έρευνα αφορά ενδεχόμενες επιδράσεις των αιρέσεων στη διαμόρφωση της πατερικής διδασκαλίας για τις γυναίκες. Ιστορικού χαρακτήρα, με επικέντρωση στους πρώτους αιώνες και την Ύστερη Αρχαιότητα, έχει ασφαλώς γνώμονα θεολογικά ερωτήματα του σήμερα. Η θρησκευσιολογική, εξάλλου, εργαλειοθήκη συμβάλλει στην κατανόηση όψεων του πολυποίκιλου θρησκευτικού φαινομένου. Προσεγγίζοντας ιστορικοκριτικά τις πηγές, μελετούμε το συγκεκριμένο, αναζητούμε το πνεύμα της εποχής αλλά και θεμελιώδη στοιχεία της εν εξελίξει δόμησης των κοινωνιών.

Σε όλο το εύρος της έρευνάς μας δεν κατορθώνουμε να διαπιστώσουμε μονοσήμαντες επιδράσεις των αιρέσεων, θετικές ή αρνητικές, οι οποίες να έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πατερικής διδασκαλίας για τις γυναίκες. Παρόμοια, θα ήμασταν πολύ επιφυλακτικοί στη διατύπωση μιας θεωρίας αλληλεπιδράσεων. Εντούτοις, στο πλαίσιο συνύπαρξης στην ίδια κοινωνική πραγματικότητα διαπιστώνει κανείς διαδράσεις, άλλοτε φανερές και άλλοτε υπόρρητες, παραγόμενες από την κοινή μήτρα του πνεύματος της εποχής. Η εξήγηση για τη σταδιακή απόθηση της γυναίκας από τη δημόσια δράση είναι συνεπώς σύνθετη και πολυπαραγοντική. Η σύνδεση της γυναίκας με τη σεξουαλικότητα, σε περίοδο γενικής ανάπτυξης εγκρατιτικών τάσεων, είναι ένας παράγοντας. Δραστηριότητες των αιρέσεων περιπλέκουν την κατάσταση, αλλά δεν την επικαθόριζον.

Πέρα από τις εγκρατιτικές τάσεις, πέρα από την ανάπτυξη και τυποποίηση της λατρείας, στο κοινωνικό πεδίο ο χριστιανικός κορμός είναι όλο και πιο σημαντικός για την ίδια τη Ρώμη, ακόμα και πριν το διάταγμα των Μεδιολάνων, πολύ δε περισσότερο μετά. Συνεπώς, το ζήτημα της θέσμησης, της εξουσίας και του ελέγχου, τίθεται όλο και πιο επιτακτικά, και όχι πάντα σε αγαστή συνεργασία με τα ποικίλα χαρίσματα.

Τελικά είναι η εξουσία, ως πρόταγμα και πειρασμός, που συνέβαλε στον περιορισμό της θέσης και δράσης των γυναικών, όπως αναλυτικά τεκμηριώνεται στην έρευνα. Πρόκειται κατ' ουσίαν για όψεις εκκοσμίκευσης, σε αντίθεση με τη μεταμορφωτική δυναμική που θα έπρεπε να έχει το εσχατολογικό όραμα της Βασιλείας προς την κοινωνία και τους κοινωνικούς θεσμούς, κάτι που προσπάθησαν οι μεγάλοι Πατέρες.

(Το πλήρες κείμενο της εισηγήσεως εδώ http://cemes.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/voulgaraki_full_text.pdf)

Ο Δρ. Ιωάννης Λότσιος, *Το ζήτημα της χειροτονίας των διακονισσών: φεμινιστική πρόκληση ή εκκλησιολογική ανάδειξη; Σχολιασμός των πορισμάτων του Συνεδρίου της Ρόδου.*

Στην Εισήγηση αυτή παρουσιάζονται περιληπτικά τα πορίσματα του Διορθόδοξου Θεολογικού Συνεδρίου της Ρόδου το 1994 για την θέση της γυναίκας στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τα περί της χειροτονίας των γυναικών, που αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια ανάδειξης του ερωτήματος για την ζωή της Εκκλησίας στο σύγχρονο γίνεσθαι. Ανύπαρκτο πρόβλημα τότε στο χώρο της Ορθοδοξίας, με το αδύνατο της χειροτονίας να συνιστά μια απάντηση απέναντι σε μια φεμινιστική πρόκληση. Ίσως η σύγχυση αυτή και η αβεβαιότητα να έχουν επηρεάσει την εκκλησιολογική ανάδειξη του θέματος, την έλλειψη δηλαδή της εκκλησιολογικής και θεολογικής τεκμηρίωσης. Ακόμα και σήμερα αν και τονίζεται η ισότητα των γυναικών μέσα στην Εκκλησία, η ίδια αποκλείει τις γυναίκες από τις βασικές ιεραρχικές τις δομές.

(Το πλήρες κείμενο της εισηγήσεως εδώ http://cemes-en.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/lotsios_the_question_of_women_full_text.pdf)

Η Δρ. Ελένη Κασσελούρη-Χατζηβασιλειάδη, Η προσωπικότητα της Elisabeth Behr-Sigel και οι διακόνισσες.

Η Elisabeth Charlotte Sigel γεννήθηκε στο Στρασβούργο το 1907 και πέθανε στο Παρίσι σε ηλικία 98 ετών το 2005, περιτριγυρισμένη από τα παιδιά, τα εγγόνια και τα δισέγγονα της. Στη διάρκεια της ζωής της βίωσε όλες τις μεγάλες τραγωδίες της Ευρώπης κατά τον 20^ο αιώνα. Ήταν κόρη ενός Γάλλου Λουθηρανού και μιας εβραίας Αυστριακής. Μέλος της Λουθηρανικής εκκλησίας, σπούδασε θεολογία και φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου. Στην συνέχεια η μετακίνησή της στο Παρίσι την φέρνει σε επαφή με τους Ρώσους της Διασποράς, με τη Θεολογική Σχολή του Αγίου Σεργίου, εκείνη την εποχή με Διευθυντή τον π. Sergei Bulgakov και στην συνέχεια με το Ρώσο σύζυγο της Andre Behr. Η Elisabeth αποτέλεσε έναν σημαντικό εκπρόσωπο της Ορθόδοξης Θεολογίας στη Δύση. Χωρίς ποτέ να διδάξει ως μόνιμη Καθηγήτρια σε κάποια Θεολογική Σχολή, αλλά ζώντας μέσα από τη δουλειά της ως δασκάλα φιλοσοφίας και λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, υπήρξε συγγραφέας σημαντικών άρθρων, βιβλίων, βιβλιοκρισιών και μια από τους συνεκδότες του Γαλλικού Ορθόδοξου περιοδικού *Contacts*. Δημοσίευσε μελέτες για την Ρωσική πνευματικότητα, αγιογραφία και σύγχρονη ορθόδοξη θεολογία και μια εκτενή βιογραφία του πνευματικού της πατέρα Lev Gillet (1893-1980), που είναι ευρύτερα γνωστός με το ψευδώνυμο «ο μοναχός της Ανατολικής Εκκλησίας». Στο τελευταίο τέταρτο της ζωής της έγινε ευρέως γνωστή για τις θαρραλέες παρεμβάσεις και συμβολές της, κυρίως μέσα από τις συναντήσεις του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, για τη χειροτονία των γυναικών στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Δίδαξε στον Άγιο Σέργιο, το Καθολικό Ινστιτούτο στο Παρίσι, το Κολλέγιο των Δομικανών στην Οττάβα, το Οικουμενικό Ινστιτούτο του Bossey, και το Οικουμενικό Ινστιτούτο του Tantur κοντά στην Ιερουσαλήμ. Είτε αναφέρεται στο θεσμό των διακονισσών είτε στη χειροτονία των γυναικών, η Behr-Sigel πιστεύει ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία, λαμβάνοντας υπόψη της τα «σημεία των καιρών» και το ιδιαίτερο κάθε φορά πλαίσιο, θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει και επανεξετάσει τα θεολογικά επιχειρήματά της.

(Το πλήρες κείμενο εδώ <http://blogs.auth.gr/moschosg/2015/01/26/>)

Η υποψ. Δρ. Μ. Χατζηαποστόλου, Διακόνισσες και χειροτονία των γυναικών στη θεολογία του Ν. Ματσούκα.

Παρουσίασε συνοπτικά τις απόψεις του αείμνηστου Ορθόδοξου δογματολόγου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Νικολάου Ματσούκα, και κατέληξε με την χαρακτηριστική του προτροπή, ότι «εκείνο που πρέπει να κάνει η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι να προετοιμάζεται όχι με σαθρά και επίσημα θεολογικά επιχειρήματα, αλλά με την άρτια κοινωνική οργάνωση της ζωής της, όπου άνδρες και γυναίκες με πλήρη ισοτιμία και ισότητα να εργάζονται αναδεικνύοντας πλούσιους καρπούς χαρισματικής ζωής και καλλιεργώντας την παιδεία και τον πολιτισμό».

(Το πλήρες κείμενο εδώ <http://blogs.auth.gr/moschosg/2015/01/27/>)

Ο Δρ. Δημ. Κεραμιδάς, Η προβληματική της Καθολικής Εκκλησίας για τις διακόνισσες και την χειροτονία των γυναικών

Η σχετική προβληματική στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία προέκυψε ως: α Απάντηση στην άποψη, πως η απαγόρευση της χειροτονίας των γυναικών δεν έχει βιβλική και δογματική θεμελίωση. β Αντίδραση στη χειροτονία γυναικών σε άλλες χριστιανικές Ομολογίες. γ Αποσαφήνιση της επίσημης θέσης της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Πάπας Παύλος ΣΤ' (1975): Οι «θεμελιώδεις λόγοι» της μη χειροτονίας των γυναικών: α Το παράδειγμα του Χριστού, ο οποίος επέλεξε τους Αποστόλους μονάχα μεταξύ ανδρών. β Η διαρκής πράξη της Εκκλησίας. γ Η ισχύουσα επίσημη διδασκαλία.

Διακήρυξη Inter insigniores (1976): α. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία ποτέ δεν χειροτόνησε γυναίκες ως πρεσβυτέρους και επισκόπους, μένοντας πιστή στο «κανονιστικό» παράδειγμα του Ιησού και την πράξη των Αποστόλων. β Η ανδρική ιερωσύνη ανήκει στην αμετάβλητη ουσία του μυστηρίου της ιερωσύνης και όχι στα μεταβλητά στοιχεία της. γ Ιησούς είναι το ιερατικό υπόδειγμα που ακολουθεί το εκκλησιαστικό σώμα. Ο ιερέας/εικόνα του Χριστού οφείλει να προέρχεται από τους άνδρες, διαφορετικά καταργείται η συμβολική-αντιπροσωπευτική ισχύς της ιερωσύνης. δ ιερωσύνη δεν είναι δικαίωμα, αλλά δώρο του Θεού. Αφορά την πίστη και γι' αυτό είναι ανόμοια από τη συζήτηση για τα δικαιώματα των γυναικών.

Αποστολική Επιστολή Ordinatio Sacerdotalis του Ιωάννη Παύλου Β' (1994): α Στη δυτική και ανατολική παράδοση της Εκκλησίας τηρείται αδιαλείπτως η αποκλειστική ιερωσύνη των ανδρών. β Στην επιλογή των Αποστόλων ο Χριστός δεν έδρασε δεσμευόμενος από τις κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες, αλλά με ελεύθερο και κυρίαρχο τρόπο. γ Η μη χειροτονία των γυναικών θα πρέπει να θεωρείται *οριστική* για την Εκκλησία και τους πιστούς.

Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ': Οριστική δογματική αλήθεια και διδασκαλία με *αλάθητο* και *ανέκκλητο* κύρος, διότι συνδέεται με την εξ αποκαλύψεως αλήθεια (Γραφή, Παράδοση).

Πάπας Φραγκίσκος Α': α Πρέπει να αναπτυχθεί μια θεολογία των γυναικών. β Η Θεοτόκος ήταν σημαντικότερη από τους Αποστόλους. Η γυναίκα στην Εκκλησία είναι πιο σημαντική από τους επισκόπους και τους ιερείς γ Η γυναικεία ιδιοφυΐα είναι απαραίτητη στους χώρους όπου λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις και ασκείται η *εξουσία* στην Εκκλησία. δ Όποιος μιλά για γυναίκες καρδινάλιους υποφέρει από κληρικαλισμό. ε Η *μητρότητα* είναι ένας πλούτος για τον τρόπο με τον οποίο υπάρχει η γυναίκα. Καλώντας τη γυναίκα στη μητρότητα, ο Θεός της ανέθεσε μ' έναν πολύ ιδιαίτερο τρόπο την ανθρώπινη ύπαρξη. στ Ο κίνδυνος από τη χειραφέτηση που απογυμνώνει τη γυναίκα από τα γνωρίσματά της.

Ο Δρ. Νικ. Κουρεμένος, Ο θεσμός των διακονισσών στις Αρχαίες Ανατολικές Εκκλησίες: Πηγές, ιστορική πορεία και σύγχρονη πραγματικότητα

Όπως είναι γνωστό ο θεσμός των διακονισσών ανάγεται στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες. Παρά το γεγονός ότι οι πληροφορίες που αντλούμε από γραπτές μαρτυρίες σχετικά με το θεσμό και το ρόλο των διακονισσών στην πρώιμη εκκλησία είναι πενιχρές, μια από τις σημαντικότερες μαρτυρίες, λόγω περιεχομένου αλλά και αρχαιότητας, η *Didascalia Apostolorum* σώζεται κυρίως σε συριακή μετάφραση. Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι αρχικά η εξέταση του θεσμού των διακονισσών κατά την πρώιμη περίοδο (μέχρι και τον 5ο αι.) μέσα από το πρίσμα των μαρτυριών της συριακής γραμματείας και στη συνέχεια η παρουσίαση και ανάλυση των πηγών καθώς και η ιστορική εξέλιξη του θεσμού και του ρόλου των διακονισσών στις επιμέρους εκκλησιαστικές παραδόσεις των Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών και πιο συγκεκριμένα στη Συρο-ορθόδοξη, Νεστοριανή και Κοπτική εκκλησιαστική παράδοση. Τέλος θα παρουσιαστεί εν συντομία η σύγχρονη πρακτική των παραπάνω εκκλησιαστικών κοινοτήτων σχετικά με το θεσμό των διακονισσών.

Η Λέκτορας Βασιλική Σταθοκώστα, Η επίσημη θεολογική αντιπαράθεση στους κόλπους της αγγλικανικής κοινωνίας

The issue of the ordination of women as deaconesses in the first place and as priests and bishops later on troubles the Anglican Communion since the previous century. Developments in England, Hong Kong, USA and elsewhere challenge the Anglican unity and its relations with Orthodox, Roman-Catholic and Old-Catholic Churches. Going through Resolutions of the Lambeth Conferences, we critically examine the way the conflict on the ordination of women was developed and the way the Anglicans handle it. There is no doubt that the whole issue is a theological one and it is greatly linked to Anglican theology and ecclesiology. An evaluation from an Orthodox point of view concerning the debate itself and its consequence on the bilateral Anglican-Orthodox theological dialogue follows.

Ο υποψ. Δρ. Σωτήριος Μπούκης, *Η θεολογική προβληματική των διαφόρων προτεσταντικών ομολογιών.*

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την θεολογική προβληματική των διαφόρων Προτεσταντικών ομολογιών στο ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών. Στο πρώτο μέρος επισημαίνονται οι μεθοδολογικές διαφορές που έχουν Ορθόδοξοι και Διαμαρτυρόμενοι στην προσέγγιση του ζητήματος, οι οποίες εξηγούν και γιατί τελικά καταλήγουν σε τόσο διαφορετικά συμπεράσματα. Στο δεύτερο μέρος εκτίθενται τα βασικά επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται συνήθως από Διαμαρτυρόμενους θεολόγους υπέρ και κατά της χειροτονίας των γυναικών, τα οποία εστιάζουν κυρίως στο πώς ερμηνεύονται η τάξη της δημιουργίας, η παρουσία γυναικών σε θέσεις ηγεσίας στη Βίβλο, οι θέσεις που είχαν οι γυναίκες στην πρώτη εκκλησία, η απαγόρευση του Αποστόλου Παύλου στις γυναίκες να διδάσκουν στην εκκλησία, ενώ δευτερευόντως αναφέρονται και επιχειρήματα από τη φύση, την ιστορία και την Παράδοση. Στο τέλος, επιχειρείται μια αποτίμηση των παραπάνω επιχειρημάτων με σκοπό να τεθούν κάποια νέα ερωτήματα, τόσο προς την Προτεσταντική όσο και προς την Ορθόδοξη εκκλησία, για το τι συνέπειες έχουν τα παραπάνω στη θεολογία τους και στην πρακτική τους.

(Το πλήρες κείμενο εδώ <http://blogs.auth.gr/moschosg/2015/01/25/>)

Ο Μητρ. Προύσης Καθ. κ. Ελπιδοφόρος, *Η επίδραση του Θωμά Ακινάτη στη χριστιανική αντίληψη για τη γυναίκα*

Παρουσίασε λεπτομερή ανάλυση των θέσεων του μεγάλου σχολαστικού στοχαστή της Δυτικής χριστιανοσύνης Θωμά τον Ακινάτη, καθώς και την διαμορφωθείσα μεσαιωνική αντίληψη περί κατωτερότητας της γυναίκας, όπως αυτή συστηματοποιήθηκε και θεολογικά και φιλοσοφικά τεκμηριώθηκε από αυτόν. Καταλήγοντας διερωτήθηκε: «Πώς μπορούμε να υπερβούμε τις αντιφάσεις και προκαταλήψεις (εις βάρος των γυναικών) που, ως προϊόντα ανθρώπινης διεργασίας, μιας ιστορικής πορείας, ενδεχομένως αλλοιώνουν ή μεταβάλλουν το μήνυμα του Ευαγγελίου; Η απάντηση είναι απλή: δια του ίδιου του Ευαγγελίου, που είναι η εγγύηση της εν Χριστώ ζωής: «όσοι γαρ εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε. ουκ ένι Ιουδαϊος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος, ουκ ένι άρσεν και θήλυ. πάντες γαρ υμείς εις εστε εν Χριστώ Ιησού (Γαλ 3:28)»

(Απόσπασμα της εισήγησης εδώ <http://www.amen.gr/article20419>)

Η καθ. Άννα Κόλτσιου, *Η λειτουργική παρουσία των γυναικών στην Αρχαία Ελλάδα*

Οι έρευνες των τελευταίων δεκαετιών έρχονται να ανατρέψουν την επικρατούσα εικόνα για τον περιορισμένο ρόλο των γυναικών στην αρχαία Ελλάδα και ιδιαίτερα την Αθήνα. Η αξιοποίηση αποσπασματικών κειμενικών μαρτυριών, επιγραφικών

μαρτυριών και κυρίως αρχαιολογικών ευρημάτων φωτίζουν την παρουσία της γυναίκας και με τη συνδρομή της κοινωνιολογικής προσέγγισης αναδεικνύουν μια πολύ σημαντική πλευρά δραστηριοποίησης της γυναίκας στη ζωή της αρχαίας ελληνικής πόλης που σχετίζεται με τη συμμετοχή της γυναίκας στα θρησκευτικά δρώμενα. Η ιερωσύνη μπορεί να μην άνοιγε στις γυναίκες τον δρόμο για την κοινωνική ή οικονομική ανεξαρτησία τους από την ανδρική αιγίδα, ωστόσο είναι γεγονός ότι προσέφερε στις γυναίκες μια μοναδική ευκαιρία να συμμετέχουν στη δημόσια ζωή με ηγετικούς ρόλους, ίσους με εκείνους των ανδρών. Ο πρωταγωνιστικός ρόλος των γυναικών στις τελετουργίες τις επέτρεπε να κυκλοφορούν και να κάνουν αισθητή την παρουσία τους μέσα στην πόλη, υπηρετώντας τους θεούς, την οικογένειά τους και τους πολίτες. Υπό την έννοια αυτή, σε ένα αφαιρετικό επίπεδο, η γυναίκα, και ιδιαίτερα η ιέρεια-γυναίκα, ύφαινε ένα πλέγμα που εξασφάλιζε τη συνοχή της κοινωνίας.

Ο καθ. Φώτιος Ιωαννίδης, *Η ανθρώπινη σεξουαλικότητα στην Λατινική Πατερική παράδοση*

The teachings of the Fathers of the West persist in ascetical and pastoral address the issue with soteriological perspective. Trying to eliminate human passions, to ensure no prostitution, disorder and agitation of the soul from the birth of desire until the saturation. Know that passions destroy virtues lay in the soul crafty mood, neglect prayer, selfishness, insensitivity, sticking in the world and despair. Cause sedation of mind and affect the soul, putting real tyranny on humans because of their power and amazing speed of action of the demon, especially in case of lust, inciting prostitution. In the post-rift period prevails in the West a phobic syndrome around love and sexuality, arising exclusively within ecclesiastical contexts, it should be noted, are responsible for religionized of Christianity. The absolutism of strict trends in prior ecclesiastical tradition with guilt complexes, condemnation of the flesh and the devaluation of the female sex are largely responsible for the similar tendencies, which in effect, developed and Eastern Orthodox Christianity

(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ <http://blogs.auth.gr/moschosg/2015/01/26/>)

Η υποψ. Δρ. Elizabeth M. Smith, *Χειροτονία, αποστολική διαδοχή και η οικουμενική πραγματικότητα*

Inherent in today's Christianity is the differing approaches to central theological and practical questions by Orthodox, Catholic, and Protestant denominations, and the division among these denominations is contrary to the love and unity of Christ. Enter ecumenism; women's ordination relates closely to ecumenism by way of questions regarding episcopacy and apostolic succession. My research focuses on the centrality of apostolic succession to ecumenism. This paper surveys documents that have come out of discussions between Northern European, American, and Canadian Lutherans and Anglicans on their way to full communion with each other. In particular, it surveys the way their strikingly different theologies of apostolic succession shaped their interactions with one another, and what theological moves were made that enabled them to finally enter into full communion with one another. I conclude with a series of questions and observations: what can Christianity at large take from these discussions? What is inherent in questions of episcopacy? Are some items theologically central while others are flexible? How do we make sense of the different historical trajectories that various Christian denominations have taken while maintaining the integrity of the apostolic faith? How does ecclesiology solve or not

solve differences? What is keeping divided Christendom divided? In particular, I will draw on the ecumenical theology and ecclesiology of Yves Congar to make my reflections. This methodology is not intended to be an exhaustive survey of Congar's theology; rather, I use his theology to interpret these the dialogue among Anglicans and Lutherans that led to their full communion. The reason I am focusing specifically on dialogues between Northern European, American and Canadian Anglicans and Lutherans is that these are the dialogues that actually led to full communion. They are not intellectual exercises; they are truly practical examples of ecumenism from which Christianity can and should glean wisdom.

Ο υποψ. Δρ. Arthur J. Keefer, Ορθόδοξα θεολογικά κριτήρια της Α'Επιστολής Πέτρου για τη χειροτονία των γυναικών στην Εκκλησία

Η συζήτηση στους κόλπους της Ορθοδόξου Εκκλησίας για την χειροτονία των γυναικών δεν αφορά μόνο τη θεολογία, την ιστορία και την παράδοση, αλλά και την κοινωνία. Μη-χριστιανικές κοινωνίες προσφέρουν συμπληρωματικές, εναλλακτικές και μερικές φορές διφορούμενες απόψεις σχετικά με το θέμα της χειροτονίας των γυναικών. Θέματα όπως αυτό της ανδρικής και γυναικείας ταυτότητας, της ηγετικής δομής, και της ανθρώπινης αξίας εισβάλλουν στον εκκλησιαστικό διάλογο, όχι μόνο στο εσωτερικό των Ορθοδόξων και μη Ορθοδόξων Εκκλησιών, αλλά και εκτός αυτού του φάσματος. Έτσι, στο πλαίσιο των σχέσεων της Εκκλησίας με μη-χριστιανικές παραδόσεις, ποια είναι εκείνα τα θεολογικά κριτήρια με βάση τα οποία η εκκλησία θα πρέπει να εξετάσει το θέμα της χειροτονίας των γυναικών; Ορθόδοξοι θεολόγοι έχουν παραβλέψει μια πολύτιμη πηγή στοιχείων όταν καλούνται να απαντήσουν αυτό το ερώτημα, όπως, την πρώτη επιστολή του Αποστόλου Πέτρου. Ο Απόστολος Πέτρος έγραψε στους Χριστιανούς που είχαν ερωτήσεις σχετικά με το ρόλο τους ως Εκκλησία σε μια εκκοσμικευμένη κοινωνία. Έτσι, ενώ η επιστολή δεν αφορά άμεσα τη χειροτονία γυναικών, αναφορικά με τη συνάφεια αντικατοπτρίζει την κατάσταση του εικοστού πρώτου αιώνα στην εκκλησία. Σε αυτό το κείμενο θα εξετάσω τα θεολογικά κριτήρια που ο Πέτρος χρησιμοποίησε για να καθοδηγήσει την εκκλησία. Πώς χρησιμοποίησε την κανονική, λειτουργική, Τριαδική, Χριστολογική, εκκλησιολογική, εσχατολογική και κοινωνιολογική θεολογία; Στη συνέχεια θα εξετάσω τη σημασία των κριτηρίων του για το τρέχον ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών στην Ορθόδοξη Εκκλησία και Θεολογία.

(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ http://cemes.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/ajkeefers_full_text.pdf)

Ο ομ. Καθ. Stuart George Hall, Το φύλο τα πρόσωπα της Αγ. Τριάδος: Προβληματικές αποδόσεις στο αγγλικό κείμενο *The Church of the Triune God*.

The purpose of his communication was to consider some important words used in *The Church of the Triune God: Cyprus Agreed Statement of the International Commission for Anglican-Orthodox Theological dialogue 2008*, which argues that the Church reflects in its life and worship the communion which is the life of the Holy Trinity. Two English terms used in the *Statement*, 'gender' and 'iconic', have developed new meanings recently, potentially causing confusion. In particular 'iconic' in the meaning given might be better not applied to the names 'Father' and 'Son' in the Holy Trinity. These terms are for good historic reasons invariable, but they are 'iconic' only as expressing the mutual relations in the Consubstantial Trinity, as St Gregory of Nyssa perceived. The *Statement* is wrong to deny that they are metaphorical. As an excellent metaphor of supremacy and liberation, 'Father' and 'Son' need the historical context

of male supremacy, which no longer always applies. 'Iconic' is also used of Priest and Christ in the Holy Liturgy. The Orthodox express reasonable reservations about whether this implies that male sex is essential to the glorified human nature of the Lord Jesus Christ, and thus necessary in the Eucharistic president. The terminology of 'icon' and 'gender' is hazardous, and should be clarified in future discussions.

(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ <http://cemes->

[en.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/stuart_hall_full_text.pdf](http://cemes-en.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/stuart_hall_full_text.pdf))

Η υποψ. Δρ. Κατερίνα Δροσιά, *Η Μαρία η Μαγδαληνή και οι διακόνισσες.*

Η Μαρία Μαγδαληνή αποτελεί αναμφισβήτητα ένα ζωντανό παράδειγμα νομιμοποίησης της διδασκαλίας από μέρους των γυναικών, καθώς και του ρόλου που έπαιξαν οι γυναίκες στην εξάπλωση του μηνύματος του ευαγγελίου και στην λειτουργία των πρωτοχριστιανικών κοινοτήτων. Αξιοσημείωτη είναι η ιδιαίτερη θέση της Μαγδαληνής στον κύκλο των μυροφόρων και των γυναικών οι οποίες διακονούν τον Ιησού.

Η Μαγδαληνή ακολουθούσε τον Ιησού από την αρχή της αποστολής του και έφθασε μέχρι το σταυρό και το πάθος. Σ' όλη τη διάρκεια του επίγειου έργου του ήταν κοντά του. Η κεντρική θέση της Μαγδαληνής στο στενό κύκλο των μαθητών του Ιησού τονίζεται από όλους τους ευαγγελιστές. Η διαμάχη σχετικά με την «θηλυκή αποστολικότητα» και ο ανταγωνισμός με τον Πέτρο, καθώς και το ζήτημα της θέσης των γυναικών γενικά, έχουν συνδεθεί με το όνομά της. Ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται η Μαγδαληνή και οι υπόλοιπες γυναίκες ακόλουθοι του Ιησού οδηγεί στο συμπέρασμα πως ο παραδοσιακός ρόλος των γυναικών ανατρέπεται.

Μέσα στις σελίδες των γνωστικών κειμένων βλέπουμε τη Μαγδαληνή να διδάσκει ενώ παράλληλα προβάλλεται ως παράδειγμα γυναικείας μαθητείας. Η εικόνα που μας δίνουν τα κείμενα αυτά σχετικά επιρροή των γυναικών, κυρίως μέσω του προσώπου της Μαγδαληνής, μας παρέχει ένα ισχυρό επιχείρημα σχετικά με το δικαίωμα και την αυθεντικότητα της διδασκαλίας των γυναικών στον πρώιμο χριστιανισμό.

Η μνεία του ονόματος της Μαγδαληνής στα κείμενα της Καινής Διαθήκης ενέχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Συνεπώς στον Κανόνα τον ίδιο συμπεριλαμβάνεται το όνομα μιας γυναίκας που διαψεύδει και αναιρεί την απαγόρευση της αρχαίας εκκλησίας σχετικά με τη διακονία εκ μέρους των γυναικών. Στην περίπτωση της Μαρίας Μαγδαληνής έχουμε ένα υπόδειγμα μαθήτριας που διδάσκει, ερμηνεύει, κηρύττει, παρηγορεί τους μαθητές, είναι απόστολος και υπόδειγμα πίστης.

(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ http://cemes.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/43._drosia_full_text.pdf)

Η Λέκτορας Αντωνία Κυριαζή, *Η γυναίκα στην εκκλησιαστική ιστορία*

Στο αντικείμενο της Εκκλησιαστικής Ιστορίας εξετάζεται ο βίος της Εκκλησίας από την ίδρυσή της μέχρι την εποχή μας. Η παρουσία των γυναικών στο περιεχόμενο της Εκκλησιαστικής Ιστορίας είναι ισχνή, παρά το γεγονός ότι έχουν διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην εκκλησιαστική ζωή, κυρίως κατά την πρωτοχριστιανική εποχή.

Το αντικείμενο της Εκκλησιαστικής Ιστορίας έχουν υπηρετήσει άνδρες, ανάμεσά τους πολλοί κληρικοί. Τις τελευταίες δεκαετίες, με την αύξηση του ποσοστού των γυναικών στις θεολογικές σχολές, απόκτησαν και οι γυναίκες πρόσβαση στην έρευνα και διδασκαλία του αντικειμένου.

Στόχος της εισήγησης είναι να αναδειχθεί η παρουσία των γυναικών στην εκκλησιαστική ζωή και ιστορία, ώστε να δουν τον εαυτό του μέσα στο χώρο της

Εκκλησίας, να συνειδητοποιήσουν το ρόλο που έχουν διαδραματίσει και να δώσουν νέα διάσταση στην ύπαρξή τους σε σχέση με την Εκκλησία.
(Το πλήρες κείμενο της εισήγησης εδώ <http://blogs.auth.gr/moschosg/2015/02/02>)

Η Δρ. Ειρήνη Αρτέμη, Η θέση της γυναίκας στην Εκκλησία μέσα από τα Πατερικά κείμενα έως την Ε' Οικουμενική Σύνοδο.

Η θέση της γυναίκας στο Χριστιανισμό πολλές φορές έχει προκαλέσει πολλές συζητήσεις με ποικίλες αντιδράσεις. Πολλοί είναι εκείνοι που ως συντηρητικοί τονίζουν ότι η θέση της γυναίκας πρέπει να είναι περιορισμένη έως ανύπαρκτη, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι πρέπει να έχει έναν πιο ενεργητικό ρόλο. Οι συζητήσεις μεταξύ των θιασωτών των δύο αυτών διαφορετικών απόψεων για το ρόλο της γυναίκας πολλές φορές καταλήγουν σε έντονες διαφωνίες, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που φτάνουν σε σημείο αλληλοκατηγοριών και αναθεμάτων.

Η άποψη που έχει ο κάθε χριστιανός, εάν στηρίζεται σε ορθά επιχειρήματα είναι σεβαστή ή οφείλει να είναι σεβαστή για τον άλλο συνομιλητή του έστω και σε κάποιο βαθμό. Σε αυτήν την εισήγηση θα αποφύγουμε να εκφράσουμε την προσωπική άποψη για το θέμα αυτό, αλλά θα αφήσουμε τα πατερικά κείμενα έως και του 5^{ου} αιώνα να μιλήσουν για τη θέση της γυναίκας. Άλλωστε στην Ορθοδοξία πάντα ο δρόμος που πρέπει να ιχνηλατούμε τη θεολογική μας σκέψη οφείλει να βασίζεται στην Αγία Γραφή, στα κείμενα των Πατέρων και των Συνόδων –Τοπικών και Οικουμενικών-και στην Παράδοση της Εκκλησίας μας.

*Τα πλήρη κείμενα και οι βιντεοσκοπημένες παρουσιάσεις όλων των εισηγητών θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Κέντρου «Μητρ. Παντελεήμων Παπαγεωργίου» (cemes.weebly.com)